

Onzekerheid troef in Sudan

Kans reëel dat referendum in januari startschot geeft voor een nieuwe oorlog

- ▶ Formulieren opgemaakt in Zuid-Afrika zijn aangekomen
- ▶ Toch is het nog lang niet zeker dat het referendum over de onafhankelijkheid van Zuid-Sudan echt kan gehouden worden
- ▶ Veel onenigheid over olierijke grensstreken tussen noord en zuid

Lieve WOUTERS

Na 22 jaar burgeroorlog in Zuid-Sudan sloten regering en rebellen in 2005 een vredesakkoord. Dat hield onder meer in dat in een later stadium, met name in januari 2011, een referendum zou worden gehouden over de onafhankelijkheid van het zuiden. De eenheid van het land is immers een voortdurende bron van spanningen. Het etnisch erg verdeelde zuiden kent een geschiedenis van uitbuiting en slavenhandel vanwege het Arabische noorden.

Hoewel de formulieren voor het referendum, opgemaakt en gedrukt in Zuid-Afrika, inmiddels arriveerden in de hoofdstad Khartum (zie foto), is het nog lang

niet zeker of de volksraadpleging in januari zal kunnen plaatshebben. De regering in Khartum kan de uitslag wel voorspellen en die is niet bepaald in haar voordeel. Bovendien moeten enkele olierijke grensstreken in een ander referendum uitmaken of ze in een opgedeeld land bij het noorden dan wel bij het zuiden willen horen. Ook die onzekerheid over grenzen zorgt voor onrust.

Kerk in het midden

Een lid van de regeringspartij zei vorige maand dat beide referenda niet kunnen gehouden worden vanwege onenigheid over welke bevolkingsgroepen nu wel of niet moeten stemmen in dat tweede referendum. De interimregering van Zuid-Sudan verwierp die visie. Beide referenda moeten voor haar zonder uitstel worden gehouden en wel zonder dat aan de Arabische semi-nomadenstam Messeriya in Abyei stemrecht wordt verleend. Volgens het zuiden heeft het noorden met opzet grote aantallen van deze stamleden in het grensgebied gevestigd om de uitslag van het referendum te beïnvloeden. De grootste bevolkingsgroep in Abyei wordt gevormd door de Ngok Dinka, die al aangaven voor het zuiden te zullen kiezen.

Dat de spanningen stijgen, ondervindt ook de Kerk in Sudan.

Stembiljetten zijn er al, maar het referendum van januari blijft een grote vraag. © Belga

Kardinaal Gabriel Zubeir Wako, aartsbisschop van Khartum, overleefde enkele weken geleden een aanslag, toen een man tijdens een eucharistieviering in de openlucht met een mes naar hem rende. De dader zou een lid van de Messeriya zijn geweest.

In het hele conflict wordt de Kerk voornamelijk geassocieerd met het zuiden, tegenover het islamitische noorden. Hoewel er

ook heel wat christenen wonen in de Arabische hoofdstad Khartum (meestal vluchtelingen uit het zuiden), staat de Kerk inderdaad het sterkst in Zuid-Sudan. Daar probeert ze, net als in zoveel andere falende staten in Afrika, een stabiliserende factor te zijn en te streven naar algemeen welzijn voor de diverse bevolkingsgroepen. Inderdaad, het regime in Zuid-Sudan bezit dan wel nog

geen volledige autonomie, het is wel al duidelijk dat het niet in staat is het land ter grootte van Frankrijk goed te besturen.

Reken daarbij de bloedige geschiedenis van rivaliserende stammen en bodemrijkkdommen waarop spelers van China tot Amerika azen, en je weet dat oorlog in Zuid-Sudan nooit veraf is. De vraag is niet of, maar wanneer de oorlogsellende herbegint.

Hulp zonder onderscheid

Syrische christenen vangen ontredderde Iraakse vluchtelingen op

Ilse VAN HALST

Volgens het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen vluchtten zo'n 300.000 Iraki's naar Syrië. Zowat 30.000 wonen er in de noordelijke stad Aleppo. Die getallen zijn echter slechts een schatting. „De vluchtelingen worden niet opgevangen in kampen. Ze hebben geen papieren, geen statuut, geen werk”, getuigt de Armeens-katholieke Magda Toutounji. Sinds 2008 vangt ze Iraakse vluchtelingen op in het centrum Deir Sint-Vartan. Met drie andere Syrische vrouwen richtte ze het op vanuit de Armeense school van de jezuïeten. Voor hun inzet kregen ze de driejaarlijkse prijs Caritas International-Deckers, goed voor 75.000 euro.

„Heel wat gezinnen leven in armoede en zijn getraumatiseerd door het geweld dat ze meemaakten in hun thuisland”, getuigt Toutounji. Het centrum biedt daarom psychosociale hulp. „We vangen de vluchtelingen op, luisteren naar hun verhaal en komen op voor hun rechten.” Daarnaast biedt het centrum jongeren onderwijs, zodat ze aan de Syrische scholen een diploma kunnen behalen.

Uniek initiatief

Het katholieke centrum, dat vandaag een tachtigtal gezinnen begeleidt, is niet de enige organisatie die vluchtelingen opvangt in de regio. „Uniek is dat wij ie-

Getraumatiseerd ontvluchtte Ali met zijn zonen Irak. In het Centrum Saint Vartan in Syrië vindt hij rust. © Caritas International

dereen onthalen zonder onderscheid”, benadrukt Toutounji. „We beperken ons niet tot de christenen, zoals de lokale Kerk. Vaak staan moslims eerst wat sceptisch, maar al vlug reageert iedereen aangenaam verrast. We merken dat het werkt. Dat christenen en moslims, Iraki's en Syriërs met elkaar leren praten. Vele vluchtelingen vertellen dat ze in Irak tegen elkaar werden opgezet. Hier kunnen we weer broeders zijn en samenleven, zeggen ze.”

Het is een eerste stap op weg naar de integratie waaraan het centrum werkt. Want in tegenstelling tot de meeste Iraakse moslims, willen de christelijke

vluchtelingen niet meer terugkeren naar hun thuisland.

Het centrum heeft ook oog voor de lokale bevolking. „Aanvankelijk leefde er wroef bij heel wat Syriërs. Doordat de woningmarkt overspoeld werd door vluchtelingen, stegen de prijzen, waardoor appartementen ook voor Syriërs onbetaalbaar werden. Heel wat minderbedeelden waren ontstemd, omdat de vluchtelingen wel geholpen werden en zij niet. Daarom helpen we hen ook verder. Uiteindelijk komt dat de integratie alleen maar ten goede.” Toutounji besluit hoopvol: „Stilaan merkt men dat onze manier van werken vruchten afwerpt.”

Christen in moslimzee

Bijzondere synode beëindigd met bemoedigende boodschap voor christenen in Midden-Oosten

Van 10 tot 24 oktober vond in Rome voor de allereerste keer een bijzondere synode plaats over de moeilijke situatie van christenen in het Midden-Oosten. Die kwam er op vraag van mgr. Louis Sako, de aartsbisschop van Kirkuk in Irak. Uit voorbereidende documenten kwam al naar voren dat de Kerken in die regio een grotere eenheid willen nastreven om elkaar op die manier te versterken. Naast vele pastorale bekommernissen werden echter ook sociaal-politieke zorgen geuit: de roep om vrede in het Heilige Land en meer godsdienstvrijheid in islamitische landen.

De bijzondere synode had gemakkelijk kunnen verzanden in een weeklagen over de talrijke conflicten in de landen van het Midden-Oosten – denk bijvoorbeeld aan Israël, Irak of Egypte – waar christenen als gevolg van terreur, discriminatie en armoede massaal kiezen voor emigratie. Na een realistische schets van de toestand in de regio, gingen de kerkleiders echter moedig over tot het bevragen van zichzelf en hun eigen verantwoordelijkheden. De christenen in het Midden-Oosten willen voortrekkers worden van de mensenrechten en van het algemeen belang. Ze willen „als christenen in een ocean van moslims” de dialoog blijven aangaan en ijveren voor een neu-

trale staat die de godsdienstvrijheid garandeert.

Joden boos

Een opmerkelijke passage in het slotdocument betreft het conflict in het Heilige Land en de dialoog met de joden. Met een verwijzing naar de nederzettingenpolitiek in Oost-Jeruzalem schrijven de kerkleiders: „We zijn bezorgd om eenzijdige initiatieven die de demografische toestand en het statuut van Jeruzalem dreigen te veranderen. Alleen een rechtvaardige en definitieve vrede leidt tot welzijn voor iedereen.”

Maar vooral volgende passage zette kwaad bloed bij joodse observatoren: „Het is niet geoorloofd om met Bijbelse en theologische argumenten wat onrechtvaardig is te rechtvaardigen.” Sommigen verweten de katholieke Kerk terug te keren naar posities van vóór Vaticanum II, toen het christendom als vervanger van het jodendom werd beschouwd. Het slotdocument riep bovendien de internationale gemeenschap op om de resoluties van het Veiligheidsraad van de Verenigde Naties af te dwingen en gerechtelijke stappen te doen om de bezetting van Arabisch gebied te beëindigen, zodat de Palestijnen eindelijk een onafhankelijke en soevereine staat zouden hebben. (LW)